

**Protokół z I spotkania konsultacyjnego Zespołu Lokalnej Współpracy
w ramach prac na projektem aktualizacji planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005**

Rutki-Kossaki, 29 kwietnia 2024 r.

Spotkanie odbyło się w dniu 29 kwietnia 2024 r., w Urzędzie Gminy Rutki (ul. 11 Listopada 7, 18-312 Rutki-Kossaki). Było to pierwsze spotkanie z cyklu trzech planowanych spotkań konsultacyjnych z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, dotyczących prac na projektem aktualizacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005

W spotkaniu wzięło udział 48 osób reprezentujących różne podmioty i instytucje, których działalność związana jest z przedmiotowym obszarem, a także przedstawiciele lokalnej społeczności. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele następujących podmiotów /instytucji:

- 1) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- 2) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
- 3) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- 4) Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- 5) Urząd Gminy Rutki
- 6) Urząd Gminy Wizna
- 7) Biebrzański Park Narodowy
- 8) Narwiański Park Narodowy
- 9) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku
- 10) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni Ostrołęka
- 11) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny w Łomży
- 12) Spółka Wodna Gmina Rutki
- 13) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku
- 14) Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku
- 15) Nadleśnictwo Knyszyn
- 16) Nadleśnictwo Łomża
- 17) Natura International Polska
- 18) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
- 19) Towarzystwo Przyrodnicze Dubelt
- 20) Podlaski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- 21) Podlaska Izba Rolnicza
- 22) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy Białystok

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

Spotkanie rozpoczął około godziny 10.00 Pan Dorian Kozłowski p.o. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, który przywitał wszystkich uczestników i zachęcił do aktywnego udziału w spotkaniu.

Następnie wygłoszone zostały cztery prezentacje, na których zgodnie z planem przedstawione zostały referaty o następującym zakresie tematycznym:

I. Prezentacja 1 (referujący dr Michał Korniluk)

Natura 2000

1. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.
 - a. Cele i przyczyny powołania;
 - b. Proces planowania ochrony obszaru Natura 2000
 - c. Obszary Natura 2000 w Polsce i w województwie podlaskim;
 - d. Możliwości i korzyści dla społeczeństwa;
 - e. Fakty i mity.
2. Plany Zadań Ochronnych Natura 2000.
 - a. Podstawa prawna, tryb sporządzania;
 - b. Założenia dotyczące opracowania projektu PZO;
 - c. Udział społeczeństwa w procesie planistycznym.

II. Prezentacja 2 (referujący dr Michał Korniluk)

Charakterystyka Obszaru Natura 2000 Bagno Wizna

III. Prezentacja 3 (referujący mgr Piotr Świętochowski)

Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Bagno Wizna.

- a. Charakterystyka gatunków ptaków objętych projektem PZO;
- b. Metodyka prac przygotowania danych wyjściowych.

IV. Prezentacja 4 (referujący dr Michał Korniluk)

Zakres prac nad projektem PZO

Po pierwszym referacie głos zabrał Pan Stefan Krajewski, sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zwrócił on uwagę, że OSO Bagno Wizna jest ważnym w Polsce obszarem rolniczym z wysoko rozwiniętym rolnictwem nastawionym na produkcję mleka i podkreślił potrzebę uwzględnienia potrzeb rolników podczas opracowywania PZO. Zaznaczył też, że rolnictwo i potrzeba produkcji paszy jest ważnym interesem społecznym.

Po wygłoszeniu wszystkich referatów rozpoczęła się dyskusja. Obecny na spotkaniu lokalni mieszkańcy zwrócili uwagę na utrudnienia związane z uzyskiwaniem warunków zabudowy na działkach położonych w granicach OSO Bagno Wizna, znajdujących się w zwartej zabudowie wiejskiej. Dyskutowano o potencjalnej możliwości korekty granic obszaru Natura 2000 i wyłączenia z obszaru Natura 2000 stref zabudowy. Pani Iwona Naliwajek p.o. Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśniła uczestnikom ścieżkę proceduralną korekty granic, podkreślając jednocześnie, że znaczące zmiany przebiegu granic są bardzo długim procesem i nie mogą wpływać negatywnie na funkcjonalność i integralność obszaru Natura 2000.

Poruszonym wielokrotnie podczas dyskusji tematem była kwestia przywrócenia na OSO Bagno Wizna zarządzania wodą w urządzeniach melioracji wodnych (rowach i zastawkach), dopasowanego zarówno do potrzeb rolników użytkujących intensywnie, ekstensywnie oraz potrzeb ochrony walorów przyrodniczych i ekologicznych obszaru, zwłaszcza ochrony siedlisk przedmiotów ochrony OSO Bagno Wizna. Moderujący dyskusję Michał Korniluk, zaznaczył, że odpowiednie zaplanowanie zarządzania wodą w obszarze jest jedną z najważniejszych do rozwiązania kwestii podczas opracowywanego projektu aktualizacji PZO i wymaga współpracy zarówno instytucji publicznych, organizacji pozarządowych jak również właścicieli gruntów. Przypomniat przy tym, że wg sporządzonej dla OSO Bagna Wizna ekspertyzy hydrologicznej (Kolendo i in. 2022), gęsta sieć rowów melioracyjnych (łącznie 765 km) nie ma obecnie żadnej sprawnej infrastruktury spowalniającej odpływ wód i pozwalającej zarządzać poziomem wody w obszarze. Przedstawiciel Izby Rolniczej Pan Wojciech Łuba zwrócił uwagę na konflikt interesów rolników użytkujących intensywnie oraz tych użytkujących zgodnie z programami rolno-środowiskowo klimatycznymi (RŚK) i których grunty leżą w strefie oddziaływania tego samego urządzenia melioracji wodnych (rowy i potencjalnie projektowane zastawki). W ogólnym zarysie, konflikt polega na tym, że rolnicy podejmujący zobowiązanie RŚK, nie mogą dokonywać działań w obrębie urządzeń melioracji wodnych (tych które oddziałują na ich działkę), które prowadzą do spadku poziomu wód gruntowych, a w konsekwencji wpływają negatywnie na siedliska przyrodnicze lub siedliska ptaków, dla których ochrony zostało podjęte zobowiązanie RŚK. Rolnicy użytkujący łąki intensywnie, dążą zaś do utrzymania poziomu wody, który pozwoli uzyskać im najwyższe plony, często (ale nie zawsze) jest to poziom niższy niż poziom pozwalający utrzymać siedliska niektórych przedmiotów ochrony we właściwym stanie ochrony. Przedstawiciele Izby Rolniczej zwrócili uwagę na potrzebę wyznaczenia stref ekstensywnego i intensywnego użytkowania. Moderujący dyskusję Pan Michał Korniluk zasugerował, że rozważana jest pewna strefowość działań ochronnych w PZO, dopasowana do aktualnego rozmieszczenia siedlisk przedmiotów ochrony oraz udziału różnych sposobów użytkowania, jednak całkowite wykluczenie zarówno intensywnego użytkowania jak również użytkowania w programach RŚK w każdej ze stref nie jest możliwe, gdyż zależy od decyzji indywidualnych właścicieli gruntów.

Kolejną poruszoną kwestią (przedstawiciele rolników, Spółki Wodnej oraz pracowników Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie) były ograniczenia w konserwacji rowów i kanałów, gdyż te, bez infrastruktury spowalniającej odpływ mogą być postrzegane jako znacząco negatywnie oddziałujące na siedliska przedmiotów ochronnych, które potrzebują silnie uwodnionych łąk.

Podjęta była też dyskusja na temat formułowanych w PZO zapisów działań obligatoryjnych i fakultatywnych oraz ich konsekwencji na prowadzoną gospodarkę łąkarską. Pani Elżbieta Budka z Departamentu Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyjaśniła, że warunkiem otrzymania płatności RŚK, jest brak wpisania użytkownika zgodnego z wariantami RŚK w działaniach obligatoryjnych. Pan Michał Korniluk podkreślił, że wdrażanie w OSO Bagno Wizna programów RŚK na gruntach prywatnych będzie odbywać się wyłącznie z poziomu działań fakultatywnych, a więc będzie ono dobrowolne.

Jeden z uczestników spotkania zapytał też czy działania ochronne, potencjalnie planowane na gruntach KOWR, będą prowadzić do zupełnego zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. Koordynator prac podkreślił, że obecnie, z punktu widzenia potrzeby ochrony siedlisk przedmiotów ochrony nie ma takiej potrzeby, co jednak nie wyklucza potrzeby zaplanowania ekstensywnego użytkowania sprzyjającego ochronie siedlisk przedmiotów ochrony na części gruntów Skarbu Państwa.

Spotkanie zakończyło się około godziny 14.00. Przedstawiciele Wykonawcy i Zamawiającego podziękowali uczestnikom za przybycie i aktywny udział w spotkaniu. Szczególne podziękowania skierowano dla Wójta Gminy Rutki, który jednocześnie wyraził swoją aprobatę dla rozbudowanego procesu konsultacji opracowywanego projektu z szerokim gronem interesariuszy.

Opracował Koordynator projektu Planu

dr Michał Korniluk